

Erfarenhet före kunskap

En kvalitativ undersökning om studenter som arbetar kombinerat med pågående heltidsstudier

Av: Rickard Karlsson

Handledare: Karin Edberg

Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper

Kandidatuppsats 15 hp

Sociologi C | höstterminen 2019

Personalvetarprogrammet, inriktning sociologi

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

Förord

Jag vill börja med att tacka de studenter som har ställt upp på intervjuer och som genom sin medverkan gjort denna studie möjlig. Genom att ni har satt ord på era tankar och erfarenheter har ni ökat förståelsen för er studie- och arbetssituation och givit värdefull information.

Jag vill också passa på att tacka min handledare, Karin Edberg vid Södertörns Högskola, som genomgående under uppsatsarbetet givit mig konstruktiv kritik och upplyftande tips.

Abstract

The purpose of this study is to examine what motivates students to work alongside their ongoing full-time studies. This study intends to clarify the factors that are motivating the students to work and how their work affects their ongoing studies. This study has a qualitative approach, where six students who are working alongside their studies have been interviewed. Theoretical perspectives from Ryan and Deci (2000) and Herzberg (1993) have been central and used to analyze the interview material. The results of this study shows that the students work alongside their studies mainly to make them more competitive in the labor market, which is a part of the external motivation. They experience an inner motivation regarding their work assignments where they get responsible task and develop, which leads to positive impact on their learning and competence. Their work affects their full-time studies by less attendance at important parts of the education and less reading of the course literature. It also affects the students mental health where they experience increased stress during hectic study periods.

Keywords: *Students, motivation, motivators, work. HR*

Sammanfattning

Syftet med uppsatsen är att bidra med kunskap kring vad som motiverar studenter att arbeta vid sidan av deras pågående studier. Frågeställningarna som studien har som avsikt att besvara berör vilka faktorer som är drivande i studenternas val att arbeta samt hur deras arbete påverkar deras pågående studier. Undersökningen har haft ett kvalitativt tillvägagångsätt, där sex studenter som arbetar vid sidan av sina studier har intervjuats. Teoretiska perspektiv från Ryan och Deci (2000) och Herzberg (1993) har varit centrala och användes för att analysera intervjumaterialet. Resultatet från uppsatsen visar att studenterna arbetar för att bli mer konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden, vilket är en typ av yttre motivation. De upplever en inre motivation till deras arbetsuppgifter där de har utvecklande och ansvarsfulla uppgifter som påverkar deras lärande positivt. Deras arbete påverkar deras heltidsstudier på så sätt att de är mindre på plats i skolan och läser mindre av kurslitteraturen. Det har även en påverkan på deras hälsa där de under hektiska studieperioder upplever en ökad stress.

Nyckelord: *Studenter, motivation, motivationsfaktorer, arbete, HR*

Populärvetenskaplig sammanfattning

Denna studie syftar till att studera vad som motiverar studenter som genomför heltidsstudier att arbeta parallellt med sin utbildning. Jag har ämnat att undersöka kring vilka motivationsfaktorer som är avgörande för valet att arbeta, men också kring hur studenternas arbetssituation påverkar deras studier. Materialet som resultatet grundar sig från kommer från sex stycken semistrukturerade intervjuer med studenter som arbetar vid sidan av deras pågående heltidsstudier. Resultatet visar att studenterna motiveras att arbeta vid sidan av sina heltidsstudier för att bli mer konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden efter sin examen. Studenterna upplever att arbetet bidrar till deras utveckling där de får stora ansvarsområden, till skillnad från vad de upplever att deras studier har att erbjuda. Arbetet parallellt med studierna påverkar deras heltidsstudier i form av att studenterna tar del av mindre moment i utbildningen och läser mindre kurslitteratur. Resultaten visar även att studenterna upplever att kombinationen av arbete och heltidsstudier har en påverkan på deras mentala hälsa där de upplever stress under tentaperioder.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
1.2 Avgränsningar	2
1.3 Uppsatsens disposition	3
2. Tidigare forskning	4
2.1 Sökprocess	4
2.2 Arbete vid sidan av studierna	4
2.2.1 Varför arbeta vid sidan av studierna?	5
2.2.2 För- och nackdelar med arbete i kombination med heltidsstudier	6
2.3 Sammanfattning av tidigare forskning	7
3. Teoretiska perspektiv	8
3.1 Self – determination theory	8
3.1.1 Yttre motivation	8
3.1.2 Inre motivation	8
3.2 Herzbergs tvåfaktorteori	9
3.2.1 Motivationsfaktorer	9
3.2.2 Hygienfaktorer	10
3.2.3 Kritik	11
3.3 Tillämpning och analys	11
4. Metod	13
4.1 Metodval	13
4.2 Praktiskt genomförande	14
4.3 Kodning och analys	15
4.4 Etiska ställningstagande	15
4.5 Tillförlitlighet och äkthet	16
4.6 Presentation av informanter	17
5. Resultat och analys	18
5.1 Valet att arbeta	18
5.1.1 Framtida karriärmöjligheter	18
5.1.2 Ekonomi	19
5.1.3 Motivation till arbetet	21
5.2 Synen på utbildningen	22
5.2.1 Tidfördelningen mellan studier och arbete	22
5.2.2 Kunskapen i utbildningen	24

5.2.3	Arbetets och studiernas påverkan	25
5.2.4	Studieresultaten	28
5.3	Valet av arbetsplats	29
5.3.1	Utbildningens påverkan på arbetet	29
6.	Avslutande diskussion	32
6.1	Summering	32
6.2	Övergripande diskussion	33
6.3	Slutsatser och implikationer för framtida forskning	35
7.	Referenslista	37
8.	Bilaga 1: Intervjumall	39

1. Inledning

Antal studerande i Sverige har de senaste årtiondena ökat stadigt. Antal högutbildade ökar medan antal lågutbildade sjunker vilket innebär att det idag är fler högutbildade än lågutbildade i Sverige (SCB 2019a). Utöver att det blivit allt vanligare att studera visar även statistik från statistiska centralbyrån (2019b) att arbete vid sidan av studierna också ökat. År 2018 hade 83% av alla studenter arbetat eller praktiserat under sin studietid. Detta är något som sticker ut för Sverige ur ett internationellt perspektiv. Inom EU var det knappt 50% av alla studenter som arbetat eller praktiserat vid sidan av studierna. Det går därför att hävda att det har blivit en norm för studenter att arbeta parallellt med sina studier i Sverige (Hall 2010). Statistiken visar även att de studenter som haft kontakt med arbetsmarknaden under sin studietid har en starkare konkurrenskraft till arbete efter examen (SCB 2019b).

Heltidsstudier i Sverige ska motsvara studier på 40h i veckan, det vill säga lika mycket som en heltidsanställning. Att arbeta vid sidan av sina heltidsstudier kan därför ha en negativ påverkan då det kan innebära lägre närvaro i skolan, mindre läsning av kurslitteratur, trötthet och stress (Robotham 2012; Bjereld et al 2009). Folkhälsomyndigheten beskriver också att allt fler unga upplever stress i sin vardag där statistik visar att unga som upplever stress ökat med 9% sedan 2016. Vad som leder till stressen varierar men tidspress och ekonomiska svårigheter är två vanligt förekommande anledningar (Folkhälsomyndigheten 2018).

Det svenska systemet för studenter skiljer sig till stor del från övriga länder i världen. Som student i Sverige erbjuds studenterna bidrag och det finns även möjlighet att ansöka om fördelaktiga studentlån (CSN 2019). Att Sverige trots dessa förmåner har klart fler studenter som arbetar än snittet i EU kan därför ses som förvånande och har varit en av drivkrafterna till föreliggande studie. Samtidigt visar en studie från Svensk Näringsliv att enbart 67% av alla studenter som tagit examen hade ett arbete inom sin utbildning ett år efter sin examen och att studenterna upplever att utbildningen är bristfällig i sin förberedelse för arbetslivet. Arbetet vid sidan av studierna kan alltså vara ett sätt att förbättra möjligheten till ett framtida arbete (Almerud, 2013).

Utvecklingen i Sverige och komplexiteten i vad som får studenter att arbeta trots heltidsstudier, bidrag och lånemöjligheter som är fördelaktiga i jämförelse med andra länder är det som legat till grund för intresset för att undersöka vad det är som motiverar studenter att arbeta vid av studierna. Är det en alltför konkurrensutsatt arbetsmarknad som ligger bakom att studenter arbetar för att bli mer konkurrenskraftiga? Finns det som Hall (2010) menar en norm att

studenter bör arbeta vid sidan studierna? Kan det vara så att högskolan inte ger studenterna rätt verktyg för att gå vidare i arbetslivet? Denna studie kommer utgå från studenterna och vad de upplever som drivkraften till att arbeta och hur det påverkar deras pågående studier.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att undersöka vad studenter som arbetar vid sidan av deras heltidsstudier upplever motiverar dem till att arbeta och därmed ha en sysselsättningsgrad som motsvarar mer än en heltidsanställning. Med studien är syftet också att ta fasta på faktorer som studenterna upplever är direkt motiverande till deras val att arbeta samt undersöka hur arbetet påverkar deras studier. Genom att undersöka detta är förhoppningen att tydliggöra och öka förståelsen kring de problem som finns kopplat till utbildning och arbetsliv i Sverige. Uppsatsen kommer därför utgå från studenternas perspektiv. Syftet mynnar ut i följande frågeställningar:

- Vad motiverar studenter att arbeta vid sidan av sina studier?
- Hur upplever studenter att deras pågående studier påverkas av deras arbete?

1.2 Avgränsningar

Jag har jag valt att enbart undersöka studenter arbetar vid sidan av deras studier, en avgränsning som är viktig då studien syftar till att undersöka vad som motiverar studenter till just arbete i kombination till sin utbildning. Vidare har jag inriktat mig mot Personalvetarstudenter på Södertörns Högskola, Stockholms Universitet och Uppsala Universitet. Denna avgränsning har jag valt med anledning av att det finns oerhört många olika program och kurser som skiljer sig åt på många sätt runt om i Sverige. Det kan därför finnas skillnader mellan vad som motiverar en student att arbeta samt hur det påverkar ens studier beroende vad det är för typ av utbildning som studenten faktiskt läser. Att valet då föll på just personalvetarprogrammet beror först och främst på att det är en utbildning som är teoretisk samt att det därför inte ingår någon form av praktik i programmet. Trots detta är programmet inriktat mot en specifik typ av bransch och arbete. Efter samtal med programstudenter på dessa universitet blev det även tydligt att de studenter som arbetar inte utgör något undantag. Min förhoppning är dock att studien trots inriktningen mot personalvetarstudenter ska kunna säga något om hur studenter i stort resonerar kring vad som motiverar dem att arbeta vid sidan av studierna och huruvida studenterna upplever att det går ut över deras studieresultat.

Att jag valt att inrikta mig mot just dessa tre lärosäten beror framförallt på att jag velat få ett bredare perspektiv på uppsatsen samt försäkra mig om att resultatet inte är beroende av hur ett

lärosäte väljer att lägga upp sin utbildning. Sedan har det även varit ett tidsperspektiv som jag tagit hänsyn till. Jag kommer dock inte att jämföra de olika lärosätena med varandra.

Jag har även gjort ytterligare avgränsningar när det kommer till de informanter jag intervjuat i studien. Jag har valt att intervjua studenter som studerat inom deras program i minst 1,5 år, detta för att studenterna ska genomgått en period av programmet och därför blivit bekanta med att studera på eftergymnasiala utbildningar, vilket skulle kunna ha en påverkan på deras val att arbeta eller inte. Slutligen har jag även velat ha en jämn fördelning mellan män och kvinnor för att ha en bredd bland intervjupersonerna.

1.3 Uppsatsens disposition

Kapitel 1 är ett introduktionskapitel där uppsatsens bakgrund, syfte, frågeställningar och avgränsningar presenteras. Kapitel syftar till att ge en överblick om de ämnen som uppsatsen syftar till att undersöka.

Kapitel 2 berör den tidigare forskning som gjorts inom studieområdet. Forskning rörande arbetande studenter och motivation till arbete presenterats. Kapitel syftar till att ge bakgrund av forskningsämnet och tydliggöra vad denna studie har att bidra med till forskningsfältet.

Kapitel 3 berör de teoretiska utgångspunkter som varit centrala i uppsatsen och varit av stor vikt för att analysera intervjumaterialet. Här har Ryan och Decis Self-determination Theory och Herzbergs tvåfaktorteori beskrivits.

Kapitel 4 beskriver de metodval som gjorts och det tillvägagångssätt som använts. Kapitel syftar till att ge en beskrivning och motivering av de val som gjorts.

Kapitel 5 går igenom resultatet som studien fått fram med en analys som kommer löpande som har sitt ursprung från de teoretiska perspektiven som redogjorts.

Kapitel 6 är ett diskussions- och summeringskapitel som syftar till att ge en kortfattad redogörelse och slutsats av undersökningen.

Kapitel 7 visar en referenslista med samtliga referenser som använts i uppsatsen.

Kapitel 8 visar den intervjuguiden där läsaren har möjligheten att se närmare på de intervjufrågor som ställts till intervjupersonerna.

2. Tidigare forskning

I följande kapitel kommer tidigare forskning om studenter som arbetar vid sidan av sina studier att presenteras samt forskning som tagit upp anledningar till varför studenter väljer att arbeta. Sedan kommer även positiva och negativa aspekter till arbete vid sidan av studierna att tydliggöras. Med den tidigare forskningen vill jag summera den kunskap som finns inom forskningsfältet sedan tidigare (Bryman 2011). Det kommer att presenteras både kvantitativa och kvalitativa studier. Detta för att det med kvantitativ forskning går att tydliggöra "hur många eller "hur mycket" kring de ämnen jag kommer att undersöka i uppsatsen. Denna studie syftar dock snarare till studenternas egna upplevelser, och då är de kvantitativa studierna viktiga för att visa andra perspektiv på forskningsområdet.

2.1 Sökprocess

Jag har främst via Södertörns högskolebiblioteks hemsida och dess verktyg "SöderScholar" sökt upp den tidigare forskning som varit relevant för den här studien. Jag har utöver det också använt mig av "GoogleScholar" och "Libris" som sökmotorer. För att hitta forskning som varit relevant för studien har jag använt mig av nyckelord och begrepp på både engelska och svenska som kunnat ge passande och relevanta sökresultat. Sökorden som använts har bland annat varit: "student", "university", "studying" i kombination med andra ord som: "work", "part-time work", "work life", "motivation". Jag har även kommit över tidigare forskning genom referenser i det övriga forskningsmaterialet jag funnit. Det har främst varit internationell forskning som jag funnit, vilket gör att det framförallt är internationell forskning som redogörs för nedan. Detta har även gjort att intresset för att undersöka den svenska situationen ökat ytterligare.

2.2 Arbete vid sidan av studierna

Robothams (2009) studie visar att -68% av engelska studenter med pågående studier på heltid har ett arbete som de kombinerar med studierna. I en liknande studie, utförd i Australien, fann forskarna att studenter som arbetade deltid parallellt med studierna frekvent ökade under de tio år som forskningen pågick. Det sista mättillfället var 2009 och då arbetade 76% av studenterna deltid, en ökning på 15% på 10år (Hall 2010). Denna ökning av deltidsarbete bland studenter är något som många studier visat på (Curtis & Shani 2002; Neill et al 2004; Broadbridge & Swanson 2005) och har i allt större utsträckning blivit en norm bland studenterna (Hall 2010).

2.2.1 Varför arbeta vid sidan av studierna?

I tidigare studier jag tagit del av är det framförallt två återkommande skäl till varför studenter väljer att arbeta vid sidan av sina studier; ekonomi och karriärsambitioner. I en kvantitativ enkätundersökning gjord i England har Gbadabosi och kollegor (2015) undersökt sambandet mellan studenter som arbetar deltid och karriärsambitioner. De undersöker flera olika faktorer och kommer bland annat fram till att det finns ett starkt samband mellan deltidsjobb och karriärsambitioner, något de själva påpekar inte är särskilt överraskande. Vidare visar forskningen att egenskaper och attribut som studenterna utvecklat i samband med sitt deltidsarbete förbättrar deras framtida jobb möjligheter och studenter som är medvetna om detta kan få en stor konkurrensfördel och på så sätt visa högre karriärsambitioner. Enkätundersökningen gjordes på totalt 357 studenter av olika kön. Någon större skillnad mellan manliga och kvinnliga studenters benägenhet att arbeta uppmättes dock inte (Gbadabosi et al, 2015).

Robotham (2012) kom i sin studie fram till att 47% av de studenter som väljer att arbeta deltid gör det av ekonomiska skäl. Barron och Anastasiadou (2009) som gjorde en liknande studie som Robotham men bland studenter i Skottland kom fram till att 60% av studenterna menar att den primära anledningen till deltidsarbete är ekonomiskt. Men resultatet visar också likt Gbadabosi med flera (2015) att deltidsarbete leder till ökad anställningsbarhet. Broadbridge och Swansons (2005) forskning visar också att studenter arbetar extra för att bygga på sitt cv och på så sätt vara mer konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden.

Gbadabosi och kollegor (2015) undersökte även de studenter som inte arbetade och kom fram till att ca 60% av de som inte var yrkesverksamma under studierna inte ville att arbetet skulle distrahera deras pågående studier och 23% upplevde att de inte hade tid för deltidsjobb. Forskarna menar att många av de studenter som arbetar gör det då det är en nödvändighet för att klara av vardagen ekonomiskt. De vägde även in de lån som erbjuds i Storbritannien och att olika studenter får olika lån och därför har olika förutsättningar (Gbadabosi et al, 2015). Situationen ser således annorlunda ut än i Sverige där studenter har möjlighet till bidrag och fördelaktiga lån, som beskrivits i inledningen. Det blir därför intressant att se om det ekonomiska perspektivet är lika avgörande i Sverige trots att det skiljer sig åt mellan hur lärosätena och lån- och bidragssystemen fungerar länderna emellan.

Neill och kollegor (2004) visar ett annat perspektiv av vad som motiverar studenter att arbeta, även om också det går in under det ekonomiska perspektivet. Deras studie visade att majoriteten

av de studenter som arbetar gör det för att upprätthålla en livsstil som de hade innan studieperioden och inte skulle ha råd med om de inte arbetade (Neill et al 2004).

Lindberg (2009) problematiserar i sin studie om studenter via sin utbildning bygger på de kompetenser som arbetsmarknaden efterfrågar. Han beskriver att utbildningen ska förbereda studenterna på arbetslivet och utveckla sidor hos studenterna som ska vara användbara gentemot arbetsmarknadens krav. I hans studie som är gjord på personalrekryterare visar det sig dock över 70% av de kompetenser som efterfrågas är generella och svåra att applicera i studierna, vilket gör att många studenter väljer att arbeta.

2.2.2 För- och nackdelar med arbete i kombination med heltidsstudier

Mycket av den tidigare forskningen som redogjorts för ovan innehåller också en dimension där de undersöker vad som är positivt/negativt för de studenter som väljer att arbeta, något som kommer att tas upp under detta kapitel.

Curtis och Shanis (2002) studie visar att studenter som arbetar i allt högre utsträckning får koncentrationssvårigheter. Detta har sin bakgrund i just arbetet som gjort dem trötta. Vidare är ökad stress och tidsbrist något de menar påverkar studenter negativt. Studenter som upplever stress är även något som Robotham (2009) och Broadbridge och Swanson (2005) kommer fram till. Stressen uppkommer av just kombinationen av arbete och studier som gör att studenterna tillhör en högriskgrupp för överbelastning (Broadbridge & Swanson 2005). Robothams studie visade också att studenter som arbetar har en större frånvaro i skolan och läser mindre av den litteratur som ingår i kursplanen (Robotham 2009). Även Neill och kollegor (2004) beskriver hur arbetet gör att studieresultaten påverkas och försämras men kommer fram till att det är en större risk om arbetet överskrider 15 timmar i veckan. Studien visar dock att studenter som arbetar deltid upplever att de är bättre förberedda för arbetsmarknaden när de är klara än de studenter som inte arbetar vid sidan av studierna. De har även undersökt arbetsgivares syn på deltidsarbete och resultatet visar att många arbetsgivare menar att ett deltidsarbete inom rätt bransch kan komplettera en utbildning som är teoretisk (Neill et al 2004). Robothams (2012) forskning visar också på ett liknande resultat där en fördel är de sociala egenskaperna som blir bättre av ett deltidsjobb samt erfarenheten som leder till en förbättrad anställningsbarhet när studenterna är klara i skolan.

2.3 Sammanfattning av tidigare forskning

Den tidigare forskningen inom studieområdet visar alltså att studenter som arbetar vid sidan av sin utbildning stadigt ökat. Anledningen att studenter väljer att arbeta kretsar framförallt kring två anledningar; ekonomi och karriärsambitioner. Studenter som arbetar vid sidan av studierna är oftare mer förberedda för arbetsmarknaden efter sin examen och får oftare en anställning inom sitt utbildningsområde snabbare än de studenter som inte arbetat parallellt med sina studier. Dock visar även den tidigare forskningen att studenter som arbetar vid sidan av sina heltidsstudier går miste om viktiga moment i sin utbildning, bland annat föreläsningar och läsning av kurslitteratur. Kombinationen av arbete och studier leder också till stress, trötthet och sämre skolresultat.

Med den tidigare forskningen i beaktning kommer uppsatsen med hjälp av sin kvalitativa inriktning försöka komma studenterna nära för att med hjälp av deras resonemang och erfarenheter undersöka vad de upplever är drivkraften till att arbeta. Vidare arbetar svenska studenter mer än övriga studenter i EU, trots det fördelaktiga bidrag- och lånesystem som finns, det blir därav intressant att fördjupa det ekonomiska synsättet och kolla om det är en lika stark drivkraft i Sverige som i övriga världen.

3. Teoretiska perspektiv

Detta kapitel kommer presentera de teoretiska perspektiv som använts i studien. Det teoretiska underlaget har varit centralt i skapandet av intervjumall samt legat till grund i analysen.

3.1 Self – determination theory

Motivationsteorin Self-Determination theory, utvecklades av Ryan och Deci (1971) och särskiljer på yttre och inre motivation och menar att det ligger bakom de val vi människor gör kopplat till våra behov, inneboende vilja och motivation. Ryan och Deci (1971) vill med teorin tydliggöra huruvida människors beteende är självmotiverande och självbestämt eller inte

3.1.1 Yttre motivation

Yttre motivation är handlande av individer som drivs av olika typer av belöningar. Det kan exempelvis vara lön, bonus eller uppskattning från andra i samband med en uppgift som är färdig (Deci 1975). Den yttre motivationen kommer därför inte från någon inneboende drivkraft utan snarare av ambitionen av att uppnå ett gott resultat för att få något för sitt utförda arbete. Ryan och Deci (2000) beskriver hur samhället idag till stor del är uppbyggt på yttre motivation då både arbete och skolgång präglas av en belöning. Exempelvis så kan goda skolresultat motiveras av viljan att komma in på ett bra gymnasium, och ett arbete kan motiveras av en bra lön och inte nödvändigtvis av en vilja av att lära sig någonting nytt och utvecklas (Ryan & Deci 2000).

3.1.2 Inre motivation

Med inre motivation menar Ryan och Deci (2000) att individer agerar på ett visst sätt när de upplever något som roligt och utvecklande. När det är bakgrunden till ett agerande beskrivs det som *inre motivation*. Till skillnad från yttre motivation där vi drivs utifrån belöningar så kan den inre motivationen beskrivas som att belöningen ligger i själva uppgiften/aktiviteten. Med tanke på att vi motiveras av själva uppgiften så är inre motivation viktig för lärande och utveckling samt något som även visas i resultat. Inre motivation kommer från den naturliga viljan människan har att utveckla en kompetens och skapa en kunskap kring det som vi tycker är roligt och intressant (Ryan & Deci 2000). Syftet med teorin är inte att förklara vad skälen är till inre motivation utan istället tydliggöra vad det är som bidrar och bevarar samt förtrycker och förminskar den hos individer (Deci 1971). Det går exempelvis att tydliggöra inre motivation med ett barn som utför sina läxor. Det kan bero på ett flertal faktorer, barnet kanske vill undvika skäll från lärare eller förälder vilket då är en extern påverkan som inte kan kallas för inre

motivation utan kategoriseras istället som yttre motivation. Skulle barnet utföra sina läxor bra för att det på sikt kan leda till ett drömjobb i framtiden har agerandet sitt ursprung från en inre vilja. Dock motiveras barnet av en belöning – drömjobbet, vilket gör att det därför är en yttre motivation som är drivkraften. Skulle barnen dock utföra sina läxor bra för att det är ett ämne som barnet tycker är kul och intressant samt att barnet tycker det är roligt att utvecklas och lära sig räknas det som inre motivation. Den inre motivationen är dock något som är svårt att inneha under längre perioder då den lätt försvinner om individer befinner sig i miljöer som inte är tillräckligt stödjande. Den inre motivationen främjas i en miljö där individen upplever en social meningsfullhet och som präglas av en social gemenskap och trygghet (Ryan & Deci 2000).

3.2 Herzbergs tvåfaktorteori

Ytterligare en teori som kommer vara utgångspunkt genom uppsatsen är Frederick Herzbergs *tvåfaktorteori*. Tvåfaktorteorin är omtalad av många och Herzberg tog upp den första gången i boken ”The Motivation to Work”, men han har beskrivit den närmare i flera andra verk. Teorin har sitt ursprung i en intervjustudie där Herzberg (1974) intervjuade 200 ingenjörer och revisorer och utifrån sitt material kom fram till en avgränsning mellan det som skapar trivsel och vantrivsel i arbetet, där han beskriver att det är olika faktorer som påverkar detta. Herzberg kom fram till att det finns olika faktorer som skapar trivsel samt andra faktorer som istället skapade vantrivsel. Han skapade utifrån detta tvåfaktorteorin som består av motivationsfaktorer och hygienfaktorer. Motivationsfaktorer skapar en arbetstillfredsställelse i den mån den närvarar men inte nödvändigtvis vantrivsel om det inte existerar. Hygienfaktorerna leder till vantrivsel i sin frånvaro men med sin närvaro skapas inte nödvändigtvis trivsel på arbetet (Herzberg 1974).

3.2.1 Motivationsfaktorer

Motivationsfaktorerna menar Herzberg (1993) är de inre faktorerna som ökar engagemanget och viljan att arbeta. De är starkt förankrade i arbetet, prestationen, utvecklingsmöjligheter och arbetsuppgifter (Herzberg et al. 1993).

Herzbergs motivationsfaktorer:

- Prestation
- Bekräftelse
- Arbetsuppgifter
- Ansvar

- Möjlighet till utveckling

(Herzberg 1974).

Herzberg lyfter till exempel fram vikten av att en anställd ska kunna se sina prestationer kopplat till arbetet och att det den anställde gör i slutändan leder till ett resultat. Ytterligare en del inom motivationsfaktorerna handlar om att få bekräftelse och erkännande i arbetet efter det som presteras. Trots att arbeten till stor del kan skilja sig åt så är arbetet självt en motivationsfaktor där arbetsuppgifterna blir av ett stort värde. Till sist så beskriver Herzberg även vikten av att individen själv kan strukturera upp och planera sitt arbete självständig, men där det också bör finnas rum för utveckling, både professionellt och personligt. Skulle dessa motivationsfaktorer saknas behöver det inte innebära att en anställd känner missnöje. Istället skapas en brist på arbetstillfredsställelse. Missnöje är något som Herzberg menar skapas av hygienfaktorerna (Herzberg 1993).

3.2.2 Hygienfaktorer

Hygienfaktorerna handlar till skillnad från motivationsfaktorerna om yttre faktorer som inte har med arbetet i sig att göra och som kan leda till att anställda känner missnöje. Herzberg (1974) beskriver att det handlar om grundförhållanden som bör vara uppfyllda för att en anställd inte ska känna missnöje.

Herzbergs hygienfaktorer:

- Företagspolicys
- Tillsyn
- Relation
- Belöningar/Lön
- Säkerhet

(Herzberg 1974).

Herzberg redogör för att det kan handla om hur individen upplever att den håller med om företagspolicys och att lokalerna som de arbetar i ses om och uppfyller de krav som medarbetare har. Vidare kan hygienfaktorer också vara trivseln i arbetet tillsammans med ens kollegor och att individen känner sig bekväm i arbetet. Det handlar också om att den anställda ska känna att lönen och belöningar som den får för att arbetet utförs på ett bra sätt ska vara rättvist och marknadsmässigt. Faktorerna är inte nära kopplade till arbetsuppgifterna utan är mer sammankopplade till att skapa en trivsel som är avgörande för att anställda överhuvudtaget ska

ha förutsättningar för att trivas. Det är därför som de inte påverkar arbetstillfredsställelsen hos de anställda utan enbart anställdas missnöje om de inte blir uppfyllda (Herzberg 1993).

3.2.3 Kritik

Herzbergs tvåfaktorteori har mottagit kritik för att begreppet i teorin har använts inkonsekvent, något som lett till att teorin kan vara svår att testa och använda empiriskt. Sachau (2007) beskriver att Herzbergs indelning av faktorer inte är helt korrekt och menar att senare forskning kommit fram till att relationer fungerar som en motivationsfaktor. Sachau menar dock att tvåfaktorteorin till viss del har missuppfattats och menar att Herzberg med teorin ville förklara vad som påverkar tillfredsställelse och missnöje och inte ville fastslå de specifika faktorerna. Därför menar Sachau (2007) att tvåfaktorteorin är en utmärkt teori som kan användas som ett ramverk i forskning.

3.3 Tillämpning och analys

Sammanfattningsvis så kan Ryan och Decis Self – Detemination Theory appliceras till relevanta delar av denna uppsats eftersom teorin förklarar kring hur inre och yttre motivation skapas och hur det påverkar individen. Även om teorin går att applicera på flera olika områden inom motivation så är teorin applicerbar som en förklaringsmodell till intervjupersonernas resonemang och upplevelse av deras arbete i kombination med deras studier.

Eftersom Herzbergs tvåfaktorteori huvudsakligen handlar om trivsel på arbetsplatsen och att denna uppsats inte handlar om hur väl studenterna trivs på sitt arbete utan snarare om vad som motiverar studenterna att arbeta kommer teorin att anpassas för att kunna användas i denna studie. Jag har även i tillämpningen tagit hänsyn till den kritik som riktats mot tvåfaktorteorin. Ursprungligen kan Herzbergs tvåfaktorteori framförallt kopplas till denna uppsats med hänseende till motivationsfaktorerna. Studien har som syfte att undersöka vad som motiverar studenter att arbeta vid sidan av sina studier och där jag menar att teorin är ett bra komplement till övrig teori där Herzbergs motivationsfaktorer till engagemang i arbetet är konkreta och tydliga. Under intervjuerna har teorierna varit centrala till själva intervjuguiden vilket gjort att motivationsfaktorerna som Herzberg lyfter fram är relevanta när studenterna diskuterat vad som varit drivkraften till att de arbetar vid sidan av studierna. Därför kan teorin appliceras som en förklaringsmodell till respondenternas resonemang. Dock så har hygienfaktorerna Herzbergs diskuterar inte varit central i denna studie då dessa enbart kretsar kring arbetsplatsen och vad som skapar missnöje, något denna studie inte avser att undersöka.

Avslutningsvis så har alltså både Ryan och Decis samt Herzbergs teorier varit applicerbara på studien, men där Self-Determination Theory kan tillämpas enklast på studenternas resonemang utan att behöva modifieras. Herzbergs teori har dock varit ett intressant och ett bra komplement till Ryan och Decis teori kopplat till motivationsfaktorerna där det är tydligt när studenterna resonerar kring dessa. Hygienfaktorerna som inte har som syfte att förklara vad som skapar motivation till arbete har därför varit svåra att applicera på den här uppsatsen.

4. Metod

Under detta avsnitt beskrivs och motiveras de metodval som gjorts i uppsatsen. Vidare görs även en genomgång av hur planeringen av tillvägagångssättet sett ut samt de etiska aspekter som jag under studiens gång tagit hänsyn till.

4.1 Metodval

När det kommer till de metodval som har gjorts i uppsatsen så har Göran Ahrnes och Peter Svenssons (2017) tankegångar i *Handbok i kvalitativa metoder* varit centrala. Jag har valt kvalitativ metod med anledning av att forskningsfrågorna krävde att jag kom intervjupersonerna nära, något som Ahrne och Svensson beskriver gör att en kvalitativ metod lämpar sig bäst. Detta för att skapa en förståelse kring av respondenternas egna upplevelser och verklighet. Även Alan Brymans (2011) resonemang har varit viktiga när det kommer till de metodval som gjorts i studien. Även han beskriver vikten av att i kvalitativa studier komma i nära kontakt med respondenterna. Jag har därför haft ambitionen att komma studenterna nära för att förstå hur intervjupersonerna upplever sin studie – och arbetssituation och förhållandet mellan dessa komma

Jag har genomfört sex intervjuer med respondenter som idag läser Personalvetarprogrammet, Personal, arbete och organisation, Personal – och arbetslivsfrågor och som utöver detta arbetar vid sidan av sina studier. Dessa är tre liknande program på tre olika lärosäten; Södertörns Högskola, Stockholms Universitet och Uppsala Universitet. Intervjupersonernas upplevelser och beskrivningar har varit det centrala från empiriinsamlingen vilket bidrog till att intervjuer är den insamlingsmetoden som jag valt. Bryman (2011) beskriver att observationer kan vara ett bra hjälpmedel för att undersöka hur personer faktiskt agerar i valda miljöer, men med anledning av att fokuset varit på studenternas egna upplevelser och reflektioner ansåg jag att intervjuer var ett bättre metodval för att besvara frågeställningarna. Ahrne och Svensson (2015) diskuterar också kring detta och beskriver att intervjuer är en bra metod för att studera respondenters upplevelser.

Intervjuerna som genomförts har varit förhållandevis öppna för att skapa ett samtalsklimat som gett respondenterna möjligheten att kunna reflektera öppet om de centrala delarna i studien. Därför har det varit passande med semistrukturerade intervjuer, som bland annat Aspers (2011) beskriver är en intervjumetod med förberedda frågor men där det finns möjlighet att följa upp och ställa följdfrågor om intressanta teman och områden som respondenterna kommer in på

under intervjuens gång. En intervjumall (bilaga 1) har därför gjorts på förhand men under intervjuerna har det funnits en flexibilitet för att fördjupa sig i intressanta ämnen som tas upp. Att jag har använt semistrukturerade intervjuer istället för tematiskt öppna intervjuer som är ännu öppnade beror på att jag velat säkerställa med mina förberedda frågor att empirin ska kunna kopplas till det teoretiska underlaget.

Intervjuguiden har som Ahrne och Svensson (2015) rekommenderar börjat med enklare och öppna frågor för att senare fördjupa sig mer i arbete – och studiesituationen och vad som är drivkraften hos studenterna till att arbeta vid sidan av sina studier. Intervjumallen grundar sig i syftet för studien, frågeställningarna och de teoretiska perspektiven för uppsatsen.

4.2 Praktiskt genomförande

För att komma i kontakt med respondenter och komma ifrån mitt egna sociala nätverk har jag använt mig av ett strategiskt urval. I det strategiska urvalet har jag utgått från några få kriterier för att jag i min forskning ska lyckas komma i kontakt med de personer som jag ämnar att nå (Trost 2005). Kriterierna för respondenterna är som redogjorts ytterligare för under kapitel 1.2 att de ska vara personalvetarstudenter som arbetar parallellt med sina studier. De ska även ha genomfört 1,5 år av sin utbildning och jag har eftersträvat en jämn fördelning mellan kön och de tre lärosätena. För att komma i kontakt med respondenter som uppfyllt kriterierna har jag bland annat använt olika Facebookgrupper och LinkedIn och valt de personer som hörde av sig och uppfyllde kriterierna och bokade därefter in tider för intervjuer. Det strategiska urvalet har underlättat så att jag inte behövt använda mitt egna kontaktnät för att komma i kontakt med respondenter, något som jag kommer tydliggöra ytterligare under *etiska ställningstaganden* som jag gjort.

Totalt genomfördes sex stycken intervjuer i studien. Längden på intervjuerna varierade mellan cirka 40–60 minuter eftersom att mycket utrymme lämnades till intervjupersonernas egna resonemang. Intervjuerna som genomförts har spelats in efter godkännande av respondenterna. Efter intervjun har materialet transkriberats och sedan kodats i form av att jag gått igenom materialet och kategoriserat det för att hitta teman kopplat till uppsatsens frågeställningar och litteratur (Ahrne & Svensson 2015: 23).

4.3 Kodning och analys

För att kunna genomföra en analys från det intervjumaterial som samlats in och kunna applicera det på studiens teoretiska underlag så har det genomförts en intervjukodning på samtliga intervjutranskriberingar. Med kodning menas att materialet har bearbetats och sedan delats in i kategorier för att hitta intressanta kopplingar till studiens frågeställning (Ahrne & Svensson 2015). I denna studie har det gjorts en induktiv kodning, vilket Aspers (2011) beskriver innebär att forskaren är anpassningsbar mellan empirin som samlats in och de teorierna som använts. Jag har därför kategoriserat koder från intervjupersonernas resonemang som varit återkommande i deras intervju. Koderna som sedan varit av relevans för uppsatsens syfte och frågeställningar har sammanställts, och från de teoretiska underlagen fördjupats och förklarats. Teorin har på så sätt varit det bakomliggande för att kunna analysera det som varit intressant i empirin, men där jag också försökt att vara öppen till koder som inte varit kopplingsbara till teorin.

4.4 Etiska ställningstagande

Under uppsatsens gång har de fyra forskningsetiska kraven: *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* (Vetenskapsrådet 2011: 6–14) varit delaktiga för de val jag gjort. Jag har genomgående tänkt på det *uppförandekrav* som vetenskapsrådet (2011) tagit fram som har sin bakgrund på normer i vårt samhälle.

För att säkerhetsställa att dessa krav följts har jag bland annat låtit de respondenter som intervjuas få välja tid och plats för intervjun och jag har varit flexibel kring var/hur dessa intervjuer gjorts för att göra det bekvämt för de som deltar. Jag har även betonat för respondenterna att intervjuerna helst inte ska ske på studenternas universitet eller arbetsplats då det eventuellt skulle kunna komma att påverka deras bekvämlighet då uppsatsen berör just detta. Med bakgrund till konfidentialitetskravet har intervjuinspelningarna raderats efter att intervjumaterialet transkriberats. Vidare har även namn och andra detaljer som kan vara avgörande för att identifiera respondenterna ändrats i transkriberingen. Jag har tidigt gett respondenterna information om hur planering av studien sett ut, hur deras medverkan kommer att användas och publiceras. Jag har även informerat om att de deltar i den här uppsatsen fullt frivilligt och att de får avbryta sitt deltagande om de inte vill vara med. Under presentation av informanter (kapitel 4.4) har jag valt att inte informera om vilket lärosäte som studenterna studerar vid för att värna om deras anonymitet.

Ytterligare ett etiskt ställningstagande som jag tagit hänsyn till under studien är min egna position som studerande personalvetare, alltså den grupp jag studerar. Detta skulle kunna ha underlättat för att komma i kontakt med respondenter då jag har en god tillgång till fältet, men som jag beskrivit ovan att jag valt avstå ifrån. Detta med bakgrund av att det skulle kunna vara bekymmersamt i bland annat en intervjusituation, något som i sin tur skulle kunna påverka resultatet. Jag har därför i urvalet använt mig av ett strategiskt urval för att komma ifrån mitt egna kontaktnät som personalvetarstudent för att underlätta detta.

4.5 Tillförlitlighet och äkthet

Bryman (2011) diskuterar hur begrepp som validitet och reliabilitet kan anpassas för att göra bedöma kvalitén i kvalitativa studier vilket lett till två kriterier som är *tillförlitlighet* och *äkthet*.

Tillförlitligheten kategoriserar han till fyra underkriterier som skiljer från kvantitativ forskning. Trovärdighet skapas kring att studien gjorts utifrån de regler och normer som finns (Bryman 2011). Något som jag i denna uppsats arbetat med genomgående för att bland annat följa de etiska forskningskrav som finns (beskrivs i kapitel 4.3). Vidare beskrivs överförbarheten i kvalitativa studier, och om resultaten från forskningen kan appliceras i andra miljöer och kontexter genom beskrivningar som är detaljerade. I den här studien har studenternas beskrivningar och citat från deras resonemang varit ett sätt att skapa beskrivningar som är detaljerade, men där urvalet gjort att det är lite svårare att överföra resultatet till andra miljöer. Därför har jag valt att fokusera intervjupersonernas upplevelser istället för att generalisera till andra sammanhang. Fortsättningsvis tas även pålitlighet upp som kan ses som en motsvarighet för reliabilitet i kvalitativa studier där det bör finnas en tydlighet kring studiens alla steg. För att nå en hög pålitlighet har jag genomgående i studien strävat efter att vara transparent och tydlig i beskrivningen av de metodval som gjorts och det tillvägagångssätt som jag haft. Avslutningsvis så tas även vikten av att styrka och bekräfta det som studien visar, där en objektivitet är viktigt för att uppnå detta (ibid). Här kan min bakgrund som arbetande personalvetarstudent vara något som skulle kunna påverka tolkningar av analys då jag har en förkunskap i området och egna erfarenheter av det jag intervjuer informanterna om. Jag har varit medveten om detta sedan jag påbörjade arbetet med studien och har hela tiden strävat efter att låta informanternas egna upplevelser och berättelser vara det som är centralt i resultatet.

4.6 Presentation av informanter

Nedan presenteras en kortare presentation av de studenter som blivit intervjuade i studien.

Mikaela – En kvinna i närmare 25-årsåldern som är på sin sjätte och sista termin. Hon arbetar i en roll som rekryteringsassistent på ett bemanningsföretag där hon arbetat i snart ett år.

Noa – En man i närmare 25-årsåldern som är på sin femte termin. Han arbetar i en roll som HR-administratör på ett försäkringsbolag och har arbetat där i ungefär ett och ett halvt år.

Hanna – En kvinna i närmare 35-årsåldern är på sin fjärde termin. Hon arbetar i butik och har arbetat där i 5år. Hon är den enda av informanterna som har barn.

Kevin – En man i närmare 25-årsåldern som är på sin femte termin. Han arbetar i en roll som rekryteringsassistent och har arbetat som det i ungefär två år.

Lena – En kvinna i närmare 30-årsåldern som femte termin. Hon har arbetat i en roll som rekryteringsassistent på ett bemanningsföretag där hon arbetat i snart två år

Phillip – En man i närmare 25-årsåldern som är på sin femte termin. Han arbetar som HR-assistent och har arbetat som det i ungefär sex månader.

5. Resultat och analys

Detta avsnitt kommer att presentera studiens resultat och analyseras med utgångspunkt från studiens teoretiska begrepp som tydliggjorts ovan. Kapitlet inleds med varför intervjupersoner valt att arbeta vid sidan av sin utbildning. Vidare kommer studenternas syn på sin utbildning att presenteras, och där arbetets påverkan på utbildningen kommer att tydliggöras. Slutligen så kommer deras val av arbetsplats att beskrivas djupare.

5.1 Valet att arbeta

Respondenterna som intervjuats i studien har till stor del befunnit sig i samma stadiet i sina liv, där det var tydligt att de med anledning av att de kommit en bit in i sina studier hade börjat skapa sig en vision över framtiden. Detta tog sig i uttryck i form av att flera redan under studietiden planerade för att skapa så bra förutsättningar som möjligt för när de är färdiga med studierna. Att arbeta vid sidan av studierna beskrevs då som ett verktyg för att nå detta.

5.1.1 Framtida karriärsmöjligheter

Mikaela formulerar det på följande sätt till varför hon valde att arbeta parallellt i samband med studierna:

(Mikaela): ” Jag började inte med det här jobbet som är relaterat till min utbildning. Utan först började jag i en butik vid sidan av studierna. Det gjorde jag för att jag behövde ett jobb och ville ha pengarna egentligen. Men också att butiksjobb verkade roligt. Men sen så valde jag det här jobbet för att hitta något i linje med min utbildning för att det ska underlätta för mig sen efter studierna att få ett bra jobb och då ha lite erfarenhet”.

Denna beskrivning är något som delas av flera respondenterna, argumentationen kring att få nyttig erfarenhet från arbetsmarknaden till skillnad av att enbart ha sina studier inom området. Här diskuterar Lena på likande sätt gällande att bygga på sin arbetserfarenhet under sina studier för att underlätta för henne längre fram:

(Lena): ” Först så kände jag att det faktiskt är något som jag hinner med i samband i skolan. Plus att det är något som gör att jag faktiskt kan sticka ut lite grann. Att jag kan få den erfarenhet som är nyttig när det kommer till att söka jobb när jag är färdig i skolan. Sen så har man ju fått höra att det är en stor konkurrens på jobb sen. Och då kände jag väl att det är viktigt att sticka ut lite grann och kanske blir lite mer

slagkraftig på arbetsmarknaden. Den utbildningen jag läser är ju en teoretisk utbildning och jag vill inte läsa den i tre år för att sen gå och bli arbetslös eller gå tillbaka till mitt gamla jobb”.

Citatet från Lena illustrerar den oro som hon och flera andra av informanterna känner över framtiden och svårigheterna att få arbete inom det område som hon studerar. Det hon beskriver stämmer även överens med det som Almerud (2013) redogör för, att enbart 67% av alla studenter som tagit examen har ett arbete inom det område som de studerar ett år efter sin examen. Arbetet kan vara ett sätt att förbereda sig bättre för att faktiskt få ett framtida arbete. Detta är något som kommer på tal under intervjuerna, att studenterna resonerar att deras arbete vid sidan av studierna ska göra dem mer slagkraftiga på arbetsmarknaden. Nedan är citat från Kevin och Lena kring vikten av den erfarenheten de får från sitt arbete:

(Kevin): ” Mycket det jag tänkte när jag sökte det här jobbet och valde att arbeta inom HR redan nu. Det är en ganska hård konkurrens, och att då ha 2års erfarenhet inom det kommer absolut att hjälpa mig att få jobb sen. Det är jag helt säker på. Det som fick mig att jobba här”.

(Lena): ”Det räcker egentligen med att se sig omkring i klassen. Säkert runt 50% som arbetat ett tag med ett, ja vad ska man kalla det [...] HR-arbete ett tag nu. Det är ju dem som man faktiskt kommer konkurrera om jobb med sen och att då vara en av dem som inte har någon erfarenhet inom HR kan inte kännas bra. Det skulle det inte göra för mig i alla fall. Nu är vi ju så många så jag sticker ju inte ut som jobbar inom branschen, det är ju nästan så att man sticker ut om man inte gjort det”.

Citaten från studenterna visar på det som Broadbridge och Swanson (2005) redogjorde för, att en stor motivationsaspekt för studenter att arbeta parallellt med studierna bygger på att stärka sitt CV med arbetserfarenhet inom det område som de studerar för att öka sin anställningsbarhet. Karriärsambitioner var en av de två återkommande skäl som visades i den tidigare forskningen som gjorts inom området.

5.1.2 Ekonomi

Ekonomi som var det andra skälet som var återkommande i den tidigare forskningen var också något som togs upp under intervjuerna med respondenterna och där det här fanns en större spridning kring hur studenterna resonerade. Mikaela som i citatet i början av avsnitt 5.1.1 redogjorde för att hon började arbeta vid sidan av sina studier i butik av ekonomiska skäl

beskrev även att hon gick ner i lön till rollen som rekryteringsassistent som hon har idag, men att hon trots det anser att lönen är en viktig faktor:

(Mikaela): ”Som student har man mycket tid, att kunna göra något vettigt med den tiden man har över, det är en stor fördel och samtidigt få betalt för det. Att bara leva på CSN hade varit tunt.”

Lönen är alltså en faktor Mikaela tar hänsyn till men hon beskriver också vikten av att göra något av tiden hon har över. Hon gick ner i lön till rollen som rekryteringsassistent vilket innebär att hon upplevde det som viktigare att arbeta inom branschen än att tjäna så mycket som möjligt. Phillip som arbetat kortast i sin roll ger en bild som visar att erfarenheten varit viktigare än lönen för honom:

(Phillip): ”Nej det (lönen) har inte varit det viktiga för mig. Det började med att jag egentligen letade efter en praktikplats, så tanken var inte att få lön till att börja med. Men blev faktiskt enklare att söka jobb än praktikplats så gick den vägen istället [skratt]”.

Hanna är den intervjuperson som inte arbetar i en roll som har en stark koppling till hennes nuvarande utbildning. Hon beskriver det ekonomiska perspektivet som den tydligaste anledningen till varför hon arbetar i samband med studierna, och till skillnad från de andra intervjupersonerna nämner hon inget om att arbetet är något som kommer underlätta för hennes framtida karriärsambitioner:

(Hanna): ”Ja det är ju det ekonomiska. CSN underlättar ju, men det räcker ju inte fullt ut när det handlar om en hyra som ska betalas och ett barn som ska tas hand om. Så arbetet är ju en förutsättning för att allt ska gå runt. Sen har jag ju min sambo som bara jobbar och som drar ett lite större lass hemma när det kommer till det ekonomiska, men det är ju bara tre års tid, så får jag betala tillbaka sen [skratt]”.

I motsats till Hanna berättar flera av de andra intervjupersonerna hur pengarna inte varit den avgörande delen till varför de arbetar, men att det snarare är en bonus och något som de ser positivt på. Noa beskriver bland annat:

(Noa): ”Nej inte det som fick mig att söka jobbet. Klart jag skulle inte jobba gratis, men inte det som ligger bakom att jag började jobba”.

Karriärsambition och det ekonomiska perspektivet har precis som den tidigare forskningen visar varit det återkommande även i den här studien, men där allt fler av studenterna beskriver

karriärsambitionerna som den avgörande orsaken, och där flera har gått ner i lön för att arbeta i ett branschspecifikt arbete. Det gör det möjligt att se över Herzbergs tvåfaktorteori, där lön/ekonomi exempelvis inte ses på som något som motiverar till arbete, utan kategoriseras som en hygienfaktor som skapar missnöje om det inte finns. Möjlighet till utveckling och arbetsuppgifter är faktorer som motiverar individer. Detta kan vara en förklaring till varför flertalet av studenterna är fortsatt motiverade till att arbeta på sina arbeten parallellt med sina studier, trots att de tjänar mindre än vad de gjort på tidigare arbeten. När de själva resonerar kring detta är förklaringen just det som Herzberg kategoriserar som motivationsfaktorer anledningen. De menar likt de Herzberg redogör för att lön är viktigt och något de inte skulle vilja vara utan, men inte det som är mest motiverande.

5.1.3 Motivation till arbetet

Studenterna uppvisar en stor inre vilja av att lära sig och utvecklas inom deras framtida område. Men utifrån Ryan och Deci (2000) motivationsteori skiljer det sig intervjupersonerna emellan om den inre viljan kommer från en inre och yttre motivation. Flera av respondenterna beskriver sin vilja av att utvecklas och bygga på sin erfarenhet utifrån att det är en konkurrenskraftig bransch och att deras nuvarande arbete då blir ett bra verktyg för att få ett arbete längre fram. Utifrån Ryan och Decis resonemang kan det beskrivas som en *yttre motivation* då det framtida arbetet som de arbetar för att få blir som en form av belöning för respondenterna, trots att det kommer från en inre vilja. Hanna som talar mer om det ekonomiska perspektivet och mindre om att arbetet skulle vara ett sätt att utvecklas yrkesmässigt och personligt visar tydligt på en yttre motivation då lönen blir en belöning som motiverar henne att arbeta. En *inre motivation* som kretsar mer kring lärande och utveckling för att det är givande och roligt berörs också under intervjuerna, bland annat från Noa och Mikaela:

(Noa): ” [...] jag går ju kvar i skolan för att det känns som jag hittat rätt, även om den bekräftelsen får jag från jobbet. Där lär jag mig saker varje dag och får ta nya steg jämnt. Det är ju det viktigaste för mig nu, att jag trivs på jobbet och tycker själva jobbet och arbetsuppgifterna är roliga. Annars finns det massor av andra jobb som inte kräver en utbildning.

(Mikaela): ”Jag älskar att jobba på [anonymt företag]. Bara det året som jag jobbat här så har jag utvecklats massor. Känns sjukt när jag tittar tillbaka på när jag var ny och jämför med där jag är redan nu. Det som är det bästa med jobbet”.

Citaten visar hur Noa och Mikaela diskuterar kring sin utveckling och beskriver hur det kommer från arbetsuppgifter som de tycker är roliga och utvecklande. Noa beskriver hur han varje dag får med sig ny kompetens och utvecklas. Utöver utvecklingsmöjligheterna beskriver han tydligt kring hur han uppskattar arbetsuppgifterna och tycker att de i sig är roliga. Det går att koppla till det som Ryan och Deci beskriver som *inre motivation*, med bakgrund av att arbetsuppgifterna i sig kan vara det som är motiverande. Även Herzberg beskriver hur arbetsuppgifterna i sig kan vara en motivationsfaktor, vilket det med tydlighet är för Noa. Även Mikaela beskriver hur själva utvecklingen är det som hon beskriver är det roligaste med hennes arbete. Hon menar att hon kan se tillbaka till när hon var ny och då konkret kan peka på en tydlig utveckling hos henne. Även detta är något som går att applicera på Ryan och Decis inre motivation, där det är en förutsättning för att uppleva utveckling, något som både Noa och Mikaela illustrerar att dem gör.

5.2 Synen på utbildningen

Ett av studiens syften var att få en större förståelse av hur studenternas studier påverkades av deras arbete och på så sätt få en inblick i hur de ser på sin utbildning. Därför har frågor i intervjuguiden berört hur studenterna kombinerat sina studier med arbetet, deras bild av utbildningen och hur det har påverkats av arbetet. I det här kapitlet kommer studenternas reflektioner kring deras utbildning att redogöras

5.2.1 Tidfördelningen mellan studier och arbete

Samtliga respondenter gav en liknande bild av hur de fördelade tiden mellan arbetet och studierna. Studenternas arbete har till stor del varit flexibelt och de försöker att arbeta dagar som inte krockar med föreläsningar eller seminarier, även om flera av studenterna redogör för att det ibland kan vara svårt att koordinera. På frågan om hur mycket tid de skulle uppskatta att de spenderar på sina heltidsstudier så var det ett genomgående tema – studenterna upplever att de lägger ner mindre tid på skolan än vad de förväntade sig innan på påbörjade utbildningen. Lena beskriver följande:

(Lena): ”Varierar lite beroende på kurs man läser skulle jag säga. Men föreläsningar några gånger i veckan, något seminarium i veckan och lite läsning och förberedelser typ. [...] sprider man ut det på en hel termin skulle jag nog säga typ 20 timmar i veckan kanske. Då kan ju vissa veckor ändå komma upp i 40timmar. Till exempel under en tentaperiod, men vissa kurser är det ju knappt 15timmar jag lägger ner isånfall”.

Mikaela ger som Lena en bild av att det varierar beroende perioden, men hon uppskattar att hon lägger ner ännu mindre tid på studierna:

(Mikaela): "Gud det är så himla svårt. För är ju ibland 0 timmar i tre veckor sen är det en hel vecka med massa skola. I snitt skulle jag nog säga 7-8h i veckan kanske. Det är väldigt utspritt." På frågan vad hon skulle göra med den tid som blir över om inte arbetade svarade hon: (Mikaela): " Det som jag gjorde första terminen. Chillat hemma och kolla serier på Netflix typ".

Många av respondenterna arbetade inte när de påbörjade sina studier, utan insåg snarare att de hade gott om tid över och som de då valde att lägga ner på sitt arbete. Kevin beskriver följande kring tiden han spenderar på skolan och hur han resonerade när han började arbeta parallellt med skolan:

(Kevin): "Absolut inte 40 timmar i veckan som jag lägger ner på skolan. Skulle gissa med all tid jag lägger ner hemma, förberedelser och tillsammans med tiden i skolan så kanske 20 timmar allt som allt. Det skulle jag gissa på i alla fall."

(Kevin): " Jag trodde ju i början att det skulle vara mer tid som man kanske framförallt la ner praktiskt i skolan. Men det är mer eget ansvar, vilket jag i och för sig trivs bra med. Med all den tid som jag får över skulle det kännas ineffektivt att inte jobba".

Med citatet tydliggör Kevin det som många av studenterna ger sken av, att studietakten är långsammare än vad de först hade tänkt sig och att de därför lägger ner lite tid på skolan. Att Kevin och de övriga studenterna lägger ner så pass lite tid på skolan kan vara ett tecken på en brist på inre motivation som de upplever över sina studier. Ryan och Deci beskriver att inre motivation är något som skapar lärande och utveckling och som bygger på en vilja att lägga ner tid och engagemang på sina uppgifter för att utvecklas. Studenterna illustrerar med citaten att de inte behöver lägga ner mer tid för att klara sin utbildning, något som visar på en bristfällig inre motivation kopplat till sina studier där de utvecklas mer i sitt arbete och därför spenderar den tiden de får över där. Citaten från studenterna kan också appliceras på Herzbergs motivationsfaktorer, där Herzberg beskriver att en uppgift i sig kan ses som motiverande. Här beskriver studenterna hur uppgifterna i utbildningen handlar om att bli klara med, inget kopplat till deras utveckling eller att de stimuleras av själva uppgiften. Det visar alltså på en avsaknad av faktorer som motiverar studenterna.

5.2.2 Kunskapen i utbildningen

Trots att det möjliggjort att de fått tiden för att arbeta så beskriver flera av studenterna saker som de tycker kan förbättras med sin utbildning. Noa som beskriver att han lägger ner ungefär 15–20 timmar i veckan på sina studier om han räknar in all tid som han lägger ner på studierna hemma, har synpunkter på kunskaper som han får via sin utbildning som han kommer få användning av i sitt framtida arbetsliv:

(Noa): ”Jag läser ju PAO med inriktning mot sociologi. Så det är typ hälften som är inriktat mot HR och hälften mot sociologi skulle man kunna säga. Den är ju lite mer teoretisk än vad jag hade hoppats på. En hel del saker inom sociologin som jag inte är superintresserad av men som jag tar mig igenom för att till slut få min examen. Mest att jag pluggar till en tenta och sedan lägger det bakom mig”.

Den beskrivning som Noa ger kring sin utbildning visar att han inte upplever det som Ryan och Deci (2000) skulle kalla för *inre motivation* kopplat till sina studier. Istället för intresse och vilja att lära sig mer beskriver han tydligt hur hans motivation oftast grundar sig i att klara en tenta och sedan gå vidare till nästa moment. Han diskuterar en tenta och examen som en form av belöning, där han läser något som han inte är intresserad av, sociologi, för att klara sin tenta för att på sikt ta sig examen. Hans studietid präglas därav av *yttre motivation*. Flera av de andra respondenterna gav också under intervjuerna exempel på hur de under sin studietid drivs av en yttre motivation eller en brist på inre motivation. Något som bland annat följande citat från Phillip och Lena påvisar:

(Phillip): ”Mm jag hade nog faktiskt tyckt praktik hade varit ett bra tillskott till utbildningen. Det blir ju väldigt konkret då känns det som. Nu är det mycket som känns lite överflödigt och som inte kommer användas sen, då lägger [...] åtminstone inte jag samma energi på det”.

(Lena): Både ja och nej. Några få kurser jag upplever att jag lär mig saker jag kommer ha användning av i arbetet. Sen är det många kurser jag upplever att jag inte kommer ha nytta av i arbetslivet”

Phillip beskriver hur utbildningen har en brist på praktiska kunskaper som gör att han inte lägger ner lika stor energi på sin utbildning. Hade Phillip upplevt en inre motivation till sin utbildning hade engagemanget för att lära sig mer och utvecklats varit mer påtagligt. Nu är det vad Ryan och Deci skulle kalla för en yttre motivation som han drivs av, något som skulle kunna förändrats om utbildningen haft mer praktiska inslag. Lena hade likande resonemang

som Phillip, och det visade sig framförallt när hon fick frågan om hon hade velat förändra något med sin utbildning svarade hon: ”Inte funderat på det så mycket, men kanske mer praktiska kunskaper”. Lena upplever till skillnad från Phillip att hon inom vissa kurser utvecklas och får med sig kunskaper hon skulle ha nytta av till framtida arbete, men där de båda är överens om att mer praktiska kunskaper hade varit nödvändigt.

När studenterna under intervjuerna diskuterar kring sin utbildning blir det påtagligt att det är en *yttre motivation* som utgör drivkraften för att studera. Att den yttre motivation är drivande för studenterna inom deras utbildning är inte särskilt överraskande då Ryan och Deci (2000) själva beskriver hur skolväsendet idag till stor del bygger på yttre motivation då mycket kretsar kring belöningar för goda resultat. Ryan och Deci (2000) beskriver också att en inre motivation gynnas av en social meningsfullhet som bygger på trygghet och social gemenskap. Inom det området beskriver Hanna följande:

(Hanna): ”För mig handlar det mer om att komma till skolan och vara effektiv. Det är så mycket annat som händer runtomkring studierna för mig så har inte tiden att stanna kvar och umgås för skojs skull”.

Citatet belyser att den sociala meningsfullhet som Ryan och Deci beskriver är något som Hanna saknar inom sina studier. Hon belyser att det finns aktiviteter i utbildningen som skapar en starkare social tillhörighet, men att hon upplever att hon inte har tid för det. Hade Hanna haft en större social meningsfullhet och gemenskap skulle möjligheten att hon skulle känna en inre motivation till studierna att öka.

5.2.3 Arbetets och studiernas påverkan

Respondenterna lägger alltså ner mindre tid på sina studier än vad de först trodde och många har därför valt att kombinera sina studier med att arbeta. Under intervjuerna är ett återkommande tema att studenterna resonerar över hur arbetet har påverkat deras studier. Det togs upp flera olika förklaringar, men det som var återkommande var att flera av studenterna pratade om att tiden de lägger på studierna varierar, framförallt i samband med examinationer och att skolans oregelbundet är något de upplever som stressande. Mikaela beskriver följande kring arbetets påverkan på studierna:

(Mikaela): ”Det är väl att schemat blir mycket mer tight. Jag måste planera mina studier mycket mer noggrant än vad jag gjorde tidigare. Nu har jag ibland saker som varje dag, är det inte skola så är det jobb. Och planerar jag inte så blir det

katastrof. Även nu kan det hända att det inte går ihop och man får sitta uppe hela nätterna och plugga ibland”.

Mikaela som tidigare beskrev att hon under första året av sina studier la ner mycket av sin tid på att vara hemma och kolla på teve då studierna inte tog upp den tid hon förväntade sig. När hon istället arbetar beskriver hon att det innebär mer fasta och strikta rutiner vilket får konsekvenser när skolan kräver mer än de 7-8timmarna som hon redogjorde för innan att hon i snitt lägger på sina studier. Hon beskriver att de under de hektiska tentaperioderna leder till en stress för att klara av skolan och där hon tvingas spendera mycket tid och energi åt studierna. Mikaelas beskrivning sammanfaller med Robothams (2012) och Bjerelds med kollegors (2009) resonemang om att arbete vid sidan av skolan ofta kan leda till en ökad stress och trötthet hos studenterna, något som de menar inte är hälsosamt. Phillip beskriver hur han får göra en del uppoffringar kring sina studier sedan han började arbeta, men har också ett tillvägagångssätt som han menar skonar honom från den stress han kände över studierna tidigare:

(Phillip): ”Jag har fått göra vissa uppoffringar. Jag går inte på alla föreläsningar utan ber klasskamrater skicka över anteckningar, jag läser inte alla böcker utan försöker göra så lite som möjligt, men ändå tillräckligt för att klara av allt [skratt]”

Phillip fortsätter och beskriver även hur han och hans kurskamrater som också arbetar vid sidan av skolan startat ett system för att underlätta för alla:

(Phillip): ”Ja vi har faktiskt börjat göra så att vi turas om så att en av oss går (på föreläsningarna) och antecknar och delar med sig om läraren säger något som är viktigt för alla att veta. Sen om vi till exempel ska läsa en bok så delar vi in olika kapitel där vi sammanfattar det i ett dokument så slipper vi läsa hela boken men vi förstår helheten”.

Även Phillips skildring går att applicera på Robothams och Bjerelds med kollegors tankegångar kring att studenter som arbetar går miste om det som ses viktiga delar av studierna, nämligen läsning av kurslitteratur och närvaro på föreläsningar. Phillip beskriver det som ett val han gjort, där han antingen går på alla moment i skolan och känner sig stressad, eller prioritera bort vissa moment och läser mindre kurslitteratur för hinna med allting.

Lena beskriver ett annat sätt än Mikaela och Phillip och på frågan om vad som är det svåraste med att kombinera arbete och skola svarade hon:

(Lena): Att det tar mycket tid. Man har hjärnan och hjärtat på olika platser, både på skola och jobb. Lite mixtra och trixa och pussla ihop så att allting fungerar. Överlag

går det ju bra, men man vill ju göra alla till lags på jobbet men samtidigt få skolan att gå ihop. Nu känner jag att jobbet är där jag lär mig mest, så då är det de som jag prioriterar mest också”.

Lenas förklaring tydliggör de svårigheter som hon känner kring att inte kunna fokusera på fullt på varken hennes jobb eller studier vilket hon menar gör att det tar lite tid att ställa om helt från arbete och undvika att det tar upp hennes tankekraft senare när hon ska fokusera på skolan. Att hon väljer att prioritera arbetet kan förklaras med hjälp av inre motivation. Precis som Ryan och Deci beskriver så är inre motivation att sträva efter när det kommer till lärande och här beskriver Lena att hennes arbete är där hon känner att hon lär sig mest, och får mest användning av sin tid, något hon inte får av studierna. Med tanke på att Lena upplever att kombination av arbete och studier ibland kan vara svårt har hon valt att prioritera på arbetet, och tar skolan i andra hand.

Alla studenter som jag intervjuat beskrev någon form av negativ påverkan som arbetet har haft på studierna. Många av intervjupersoner beskriver hur de tagit mindre del av studiematerialet i form av kurslitteratur och föreläsningar då tiden inte alltid räcker till och där det i många fall varit en prioriteringsfråga där arbetet har prioriterats. Det som varit återkommande bland intervjupersonerna är att många menar att de upplever ett större stresspåslag nu när de arbetar än vad de gjorde innan. Noa beskriver:

(Noa): ”Ja, det är mer som ska hinnas med på samma tid. Dagarna är lika långa och då blir det stressande emellanåt”.

På frågan om vad han gör för att hantera stressen svarar han:

(Noa): ”Det blir skolan som tar lite skada. Kan inte bara skippa jobbet utan det förväntas att jag är där. Det är inte på samma sätt i skolan, där kan jag missa en föreläsning, eller strunta i att läsa allt och det är fine. Det frigör ju lite tid också”.

Noas citat kan kopplas till Herzbergs motivationsfaktorer ”bekräftelse” och ”prestation” där han beskriver en brist på bekräftelse och prestation under sin studiesituation. Han kan missa viktiga moment utan att det märks, till skillnad från sitt arbete där det finns en förväntan att han är där, och där hans frånvaro skulle märkas. Två motivationsfaktorer som alltså saknas i Noas studiesituation och kan förklara varför han känner sig mer motiverad till att lägga ner mer av sin tid på sitt arbete. Noa beskriver även vid ett annat skede av intervjun bristen på prestation och bekräftelse under sin utbildning:

(Noa): ”Oftast så får man sitt betyg, men väldigt sällan mer än det. Är ju inte alls särskilt konstruktivt [...] man får inte reda på vad man kan göra bättre. [...] Sen spelar det ju ingen roll om jag får ett A eller E sen när jag är färdig. Det är ju lagom omotiverande till att prestera bra.”

Under mitt samtal med Noa frågade jag även om han tyckte att hans arbete erbjöd något annat, och då förtydligade han:

(Noa): ”På (anonymt företag) så uppmuntras ju mitt lärande och det jag kan mer. Är mina arbetsuppgifter för lätta så får jag testa på mer seniora arbetsuppgifter och så. Om du frågar så får du stöttning, finns det saker jag kan göra bättre får jag höra det på rätt sätt”.

Citatet visar att Noa känner de motivationsfaktorer som Herzberg kallar bekräftelse och prestation i sitt arbete, något som Noa upplever att han saknar i studierna. I citatet går det även att applicera Ryan och Deci Self-determination theory, då Noa beskriver sitt arbete som en lärorik plats där han vill och kan utvecklas, alltså ett arbete som präglas av en inre motivation. Ser jag utifrån Self-determination theory på hans beskrivning av sin utbildning så präglas den av yttre motivation. Noa beskriver att utvecklingen inte är det som ligger i fokus och där han själv inte ser meningen att få ett högre betyg och prestera bättre.

5.2.4 Studieresultaten

Att kombination av arbete och heltidsstudier har en påverkan på studenterna är påtagligt utifrån intervjumaterialet. Men intervjupersonerna resonerar olika kring huruvida deras studieresultat har tagit skada av att de börjat arbeta parallellt med utbildningen. Flera av studenterna ger en bild av att arbetet tar upp mycket tid som skulle kunna ägnas åt studier, och att de tror att deras skolresultat skulle vara bättre om de inte arbetade. Kevin resonerar som följande:

(Kevin): ”Jag är rätt säker på att jag skulle ha bättre betyg om jag inte hade arbetat samtidigt. Nu ägnar jag tre av fem dagar åt skolan istället för fem av fem som jag gjorde den första terminen. Blir ju mindre tid åt pluggande, men det räknade jag med också. Men absolut att jag skulle ha lite lättare för skolan om jag inte arbetade samtidigt”.

Kevin är övertygad om att arbetet påverkat hans studier negativt, men där det också funnits en medvetenhet om detta redan innan han började arbeta. Att skolan påverkas negativt av arbetet var alltså en uppoffring som Kevin menar var värd att göra då arbetet är något som är viktigare

för att få jobb efter studierna. Att resultaten i skolan blir sämre av arbetet är något som överensstämmer med vad Neill och kollegor (2004) menar.

Hanna som är den enda intervjupersonen som har egna barn och hon har en syn som liknar Kevins:

(Hanna): Dem (betygen) hade antagligen varit bättre. Blir ju lite av en prioriteringsfråga, antingen jobbar man inte och får bättre betyg, eller så jobbar man och får kämpa lite mer. [...] för mig är det de enda alternativet att jobba samtidigt.

Mikaela som tidigare redogjorde för att hon första terminen under sina studier ägnade stor del av sin lediga tid åt tv-serier har en annan syn än Kevin och Hanna kring hur hennes arbete har påverkat hennes skolresultat.

(Mikaela): ”Till det bättre. Jobbet har tvingat mig att bli väldigt mycket mer strukturerad. Nu måste jag prioritera och har inte tid att lata mig. Det tror jag påverkat mina resultat i skolan till den positiva”

Hanna och Kevins resonemang kring arbetets påverkan på skolresultaten går att koppla till det som Neill och kollegor (2004) redogör för. Nämligen att skolresultaten påverkas och försämras av att arbeta samtidigt med studier. Deras studie visar också att det är större risk om arbetet överskrider 15 timmar i veckan, vilket både Kevins och Hannas arbeten gör. Mikaela arbetar också över 15 timmar i veckan, men hennes redogörelse går dock emot det deras studie visar.

5.3 Valet av arbetsplats

Av de sex informanter som deltar i studien så är samtliga utöver Hanna redan yrkesverksamma inom den bransch som de själva studerar inom. Under samtalen med intervjupersonerna så diskuterades även deras arbetsplatser och vad som varit avgörande för att de arbetar just där.

5.3.1 Utbildningens påverkan på arbetet

Intressant inom detta tema var att samtliga fem som var verksamma menade att de inte skulle arbeta i en liknande roll idag om det inte vore för deras pågående utbildning och hade liknande reflektioner. Deras utbildning har alltså varit högst avgörande för deras val av roll och arbetsplats. Phillip som inte arbetat på sin arbetsplats särskilt länge svarar följande kring om han hade arbetat på samma arbetsplats om det inte vore för sina studier:

(Phillip): ”Nej det hade jag inte gjort, absolut inte. Det var utbildningen som fick mig att förstå vad man kunde jobba med också. Utan den jag inte jobbat på samma ställe. Utbildningen har varit avgörande där, också för att lättare få jobb sen”.

Citatet från Phillip belyser det som Broadbridge och Swanson (2005) kommer fram till i sin studie, att studenters framtida anställningsbarhet är något som är en stor motivationsfaktor till varför de arbetar vid sidan av sina studier. Han beskriver hur studierna gav honom inblicken i vad han kunde arbeta med, och såg det som en möjlighet att lära sig mer för att enklare få arbete efter sin utbildning. Det sistnämnda kan även beskrivas som en yttre motivation som Ryan och Deci beskriver, där arbetet vid sidan av studierna är ett medel för att få belöning i form av att få arbete efter sin utbildning. Mikaela har ett liknande svar som Phillip:

(Mikaela): "Jättemycket. Annars, om jag inte pluggade det jag gör så hade jag inte jobbat här".

På frågan om hur det kommer sig utvecklar hon:

(Mikaela): "Men som jag var inne på jag vill underlätta för mig själv sen när jag ska söka heltidsjobb. Och många heltidsjobb kräver att man har någon form av erfarenhet inom området sedan tidigare och då är det ett jättebra sätt att få den erfarenheten av att jobba extra"

Precis som Phillip resonerade finns det en stark koppling mellan det Mikaela beskriver och anställningsbarheten som en motivationsfaktor för att arbeta. Hon beskriver också hennes utbildnings påverkan för att arbeta där hon gör idag, och där det är en yttre motivation som är påtaglig när hon diskuterar kring sin anställningsbarhet efter utbildningen och vikten av att få erfarenhet. Även Noa resonerade likt Phillip och Mikaela:

(Noa): "Helt avgörande. Jag hade inte jobbat med det jag gör idag om det inte vore för mitt val av utbildning det tror jag inte. Det är inte så att det kryllar av pengar i mitt arbete nu, det är ju trots allt ett deltidsjobb. Men det är ju erfarenheten inom HR som är viktig och att lära sig inom det".

Även Noa beskriver hur utbildningen var det som fick in honom i tankebanorna att börja arbeta, och att han inte hade arbetat där om han inte studerade inom området. Han är också tydlig med att det inte är det ekonomiska som driver honom, vilket går emot det som Gbadabosi och kollegor (2015) beskriver är en motivationsfaktor. Dock gjordes deras studie i Storbritannien där bidrag- och löneförhållandena för studenter ser annorlunda ut gentemot hur det ser ut i Sverige, vilket kan ha en stor påverkan på resultatet i deras studie. Vidare så diskuterar Noa kring erfarenheten av HR och att lära sig och utvecklas inom det. Till skillnad från Phillip och Mikaela så diskuterar han inte kring arbetserfarenheten som ett verktyg för att få framtida

arbetsmöjligheter och då belöningar, utan pratar mer kring sin vilja att lära sig utvecklas. Detta gör att det istället kan ses på som en inre motivation.

Hanna var som nämnt ovan den intervjuperson som idag inte är yrkesmässigt verksam inom det område som hon studerar och där hon upplever sitt arbete på ett annat sätt:

(Hanna): ”Nej det har inte spelat någon roll. Har ju jobbat här länge och det är en trygghet för mig. Jobbat heltid i flera år, och nu deltid då, så ja vet vad jobbet innebär. Därför jag tror det funkar så bra också, att jag kan jobba utan att det tar så mycket energi ifrån mig”.

Hanna beskriver till skillnad från övriga intervjupersoner att hennes arbete är oberoende av hennes pågående studier, och att det inte varit avgörande för hennes arbete med det parallellt. Istället för att drivas av att utvecklas eller att få mer erfarenhet inom det område som hon studerar så diskuterar Hanna om en trygghet som hon värderar högt, och att arbetet inte tar särskilt mycket energi från henne då hon vet vad som krävs av henne i sitt arbete.

6. Avslutande diskussion

Under detta kapitel kommer uppsatsens resultat och analys att diskuteras och summeras mot de teoretiska verktyg och den tidigare forskningen som presenterats i studien. Uppsatsens syfte och frågeställningar kommer kortfattat beskrivas på nytt för att vara det underliggande i diskussionen av resultatet.

6.1 Summering

Det huvudsakliga syftet var att öka kring förståelsen kring sambandet mellan studier och arbetsliv, och fördjupa sig i vad som är drivkraften för studenter att arbeta trots pågående heltidsstudier. Utöver att öka förståelsen till varför många studenter arbetar har syftet även varit att ta fasta på hur deras arbete påverkar deras studier.

Att studien haft en kvalitativ inriktning har gjort det möjligt att höra studenternas upplevelser och resonemang närmare, vilket också lett till att det inte finns ett enhetligt svar rörande deras studie- och arbetssituation. Intervjupersonerna har kommit in på passande teman under intervjuerna, vilket skapat en större förståelse för situationen som heltidsstuderande studenter som arbetar befinner sig i.

Studien visar att studenterna är nöjda med sin situation som arbetande studenter. Det uppkommer dock brister i skolväsendet utifrån studenternas då de inte till fullo känner trygga med de inlärd kunskaperna de får från sin utbildning. Brister som tydliggjorts i studien är hur studenterna inte ser sina studier som tillräckligt yrkesförberedande för att de ska vara tillräckligt slagkraftiga på arbetsmarknaden efter examen. Oavsett om det beror på en konkurrensutsatt bransch eller inte så upplever studenterna att de inte får tillräckligt kunskap från studierna som de skulle tycka varit nödvändigt, och där arbete vid sidan har varit ett sätt att skapa en större kompetens. Situationen har lett till en oro över framtiden där de också tagit del av de svårigheter som finns angående att få arbete i linje med det som de studerar efter studierna. Arbetet menar de är en förutsättning för att få heltidsarbete senare, och där det är så pass vanligt bland studenterna att det blivit som Hall (2010) beskriver, en norm.

Uppfattningen som studenterna hade på sin utbildning innan de började studera stämmer inte riktigt överens med verkligheten. Utöver bristen på kunskap de skulle behöva i arbetslivet så lägger de ner klart mindre tid på studierna än vad de först förväntade sig. På förhand fanns det en förväntan på att de skulle spendera lika mycket tid på heltidsstudierna som motsvarande en

heltidsanställning, men där de upplever att de inte kommer i närheten av samma tidsutrymme. Att tiden och utrymmet har funnits har varit en given omständighet för att de påbörjat sitt arbete. Studierna är däremot är oregelbundna och arbetet kräver allt oftare en regelbundenhet vilket leder till svårigheter i samband med examinationer och tentaperioder där det i regel kräver mer tid och energi från studenterna. Det leder till en ökad stress, större frånvaro från viktiga moment och mindre tid för läsning i perioder, vilket har en påverkan på hur väl de presterar i skolan. Hamnar de i en situation där något av arbete och studier måste prioriteras, så är det arbetet som väljs med bakgrund av att det förväntas att de ska vara på plats, medan studenterna i sin utbildning har många frivilliga moment som exempelvis föreläsningar.

Det ekonomiska perspektivet är något som studenterna tar hänsyn till, men inte värderat lika högt som erfarenheten och lärandet de får i sitt arbete. Det är inte ovanligt att de går ner i lön från tidigare arbeten, men där erfarenheten från det branschspecifika arbetet har vägt tyngre. Att arbeta inom det område som studenterna utbildar sig inom har varit avgörande för deras val att arbeta parallellt med studierna.

6.2 Övergripande diskussion

Sedan tidigare har det funnits mycket forskningsunderlag kring arbetande studenter, men som beskrivits i kapitel 2 har det varit mycket internationell forskning och där det finns stora skillnader hur lärosäten ser ut över landsgränserna. Uppsatsen har därav haft som inriktning att fördjupa kunskapen om arbetande studenter i Sverige, med fokus varför de arbetar och hur det påverkar deras utbildning.

Mycket av den tidigare forskningen betonade liknande orsaker kring vad som motiverar studenter att arbeta. Som Gbadabosi och kollegor (2015) samt Neill och kollegor (2004) kommer fram till i sin forskning så är karriärsambitioner och erfarenhet till framtida arbete något som ska motivera studenter att arbeta under pågående studier. Med uppsatsens resultat har det visat sig att det finns en stark koppling, där det ses på som en investering för framtiden när de tagit sin examen och ska konkurrera om arbeten som präglas av en tuff konkurrens. Under samtalen med intervjupersonerna blev det också tydligt hur arbetet ses som en förutsättning för att komplettera de teoretiska studierna som inte förbereder studenterna inför arbetslivet fullt ut. Forskning från Robotham (2009), Gbadabosi och kollegor (2015) samt Barron och Anastasiadous (2009) hade resultat som visade att det ekonomiska perspektiv är det som är mest avgörande för studenters val att arbeta. I uppsatsen visar resultatet att de ekonomiska förutsättningarna är något som spelar in i deras val, men inte det som varit mest

avgörande i deras beslut. Det är inte ovanligt att de går ner i lön gentemot tidigare arbeten som de haft, men att det trots det ses på som viktigt att få i utbyte efter arbetet de gör. Att det till viss del skiljer sig från den internationella forskningen som gjorts i området kan förklaras av att studiesituationerna skiljer sig åt. Sverige erbjuder studenter studiebidrag och fördelaktiga lån vilket skiljer sig åt från många andra länder i världen. Skulle den förmånen inte finnas, skulle det vara mycket möjligt att ekonomin och lönen är något som studenterna skulle hålla som en viktigare motivationsfaktor än vad resultatet blev i den här uppsatsen.

Att studenterna argumenterar för att arbetet ska gynna framtida karriärmöjligheter är något som Neill och kollegor samt Gbadabosi och kollegor beskriver att arbete vid sidan av studierna leder till. Detta är något som studenter är väl medvetna om när det kommer till hur de reflekterar gällande sitt val att arbeta, och det är det som är skälet till att de allra flesta är yrkesutövande inom den bransch som de studerar. Att antal arbetande studenter ökar är något som Robotham och Hall (2010) redogör för, och där studenterna i denna studie också beskriver att det är något som är vanligt och där det skapar en norm och ett ideal för hur studenterna ska vara lägga upp sin vardag. Men en vardag bestående av både heltidsstudier och arbete kommer med konsekvenser. Från samtalen med intervjupersoner ger de en bild av att de under perioder upplever ett högt stresspåslag för att lyckas klara av de båda sysselsättningarna. Det finns även en problematik med att skifta mellan studier och arbete och där forskning från Broadbridge och Swanson (2005) visar att stress ökar speciellt mycket för personer som kombinerar arbete och studier. Även studier från Robotham (2009) och Curtis och Shanis (2002) bekräftar att studenter som arbetar upplever en hög stress. Förutom att de mänskliga faktorerna påverkas även studenternas prestationer i skolan negativt. Precis som Robotham och Neill med kollegor kom fram till så är mindre närvaro på utbildningsmomenten, mindre läsning av kurslitteratur och engagemang i skolan något som studenterna uppger att arbetet leder till. Hade de inte arbetat hade resultaten i deras utbildning antagligen varit bättre, men där arbetserfarenheten väger upp att det prioriteras före.

Med utgångspunkt i Ryan och Decis (2009) Self-determination Theory visar resultaten i uppsatsen att studenterna drivs av en yttre motivation i deras utbildning där det främst handlar om att nå resultat för att få en belöning. För studenterna har det varit en belöning i form av en godkänd tenta och på sikt en examen. Att studenterna har en yttre motivation till sin utbildning är dock inte särskilt förvånande då skolväsendet i Sverige är uppbyggt på belöningar för goda resultat. I deras reflektioner till arbetet ges exempel med både inre och yttre motivation som drivkraft. Deras beskrivning om utveckling, lärande och ansvar i arbetet präglades av inre

motivation, medan när samma ämnen togs upp kring deras utbildning var det snarare en brist av inre motivation som tydliggjordes. Den yttre motivation som togs upp inom arbetet kom från en inre vilja, men där drivkraften varit en belöning i form av framtida arbeten. Studiens resultat visar alltså att studenterna motiveras till att börja arbeta för att vara konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden gentemot andra inom samma utbildning, alltså en yttre motivation. Men att de arbetar så pass mycket som de gör och i många fall prioriterar arbetet högre än sin utbildning beror på att de ser arbetet som lärorikt, utvecklande och roligt, alltså en inre motivation.

Uppsatsen resultat visar även att de resonemang och argumentationer som studenterna har gällande vad som motiverar dem att arbeta går att förstå med hjälp av de motivationsfaktorerna som Herzberg (1993) tagit fram. Studenterna diskuterar då främst möjlighet till utveckling som den mest avgörande faktorn. Intressant med Herzbergs tvåfaktorteori är att han till skillnad från många andra som studerat i området (Gbadabosi et al, 2015; Barron och Anastasiadou 2009) inte ser lön som en motivationsfaktor.

Trots att alla studenter i Sverige ges samma möjlighet för studiebidrag- och lån så finns det skillnader i deras privatliv som kan vara avgörande. I uppsatsen så är det en av intervjupersonerna, Hanna, som är den enda som har barn. Hanna skiljer sig åt från de övriga intervjupersonerna i många andra hänseenden också. Hon är bland annat den enda intervjupersonen som inte arbetar inom den bransch hon utbildar sig inom och är tydlig över att det har sin bakgrund av att hon arbetar för att få en högre inkomst och hjälpa sin familj att ta sig igenom vardagen. Hanna drivs alltså av en yttre motivation där lönen är det som motiverar henne att arbeta vid sidan studierna, likt vad Gbadabosi med kollegor, Barron och Anastasiadou och Robohams alla studier visar från studenter som inte har samma fördelaktiga möjligheter. De övriga studenterna som till skillnad från Hanna bara har sina egna magar att mätta har alltså inte samma synsätt.

6.3 Slutsatser och implikationer för framtida forskning

Syftet med uppsatsen har alltså varit att besvara följande frågeställningar:

- Vad motiverar studenter att arbeta vid sidan av sina studier?
- Hur upplever studenterna att deras pågående studier påverkas av deras arbete?

Med dessa frågeställningar i beaktning så motiveras studenterna av en yttre motivation till att arbeta vid sidan av sina studier med anledning av de vill bli mer konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden till efter examen. Vidare upplever de en inre motivation kopplat till arbetsuppgifterna där de får stora ansvarsområden, utvecklas och har roligt, till skillnad från

vad de upplever att deras studier har att erbjuda. Men arbetet som studenterna genomför påverkar deras heltidsstudier på så sätt att de tar del av mindre moment i studierna och läser mindre av den kurslitteratur som ges, något som sannolikt påverkar deras studieresultat negativt. Vidare finns det även en påverkan på deras mentala hälsa där de upplever stress under tentaperioder och i samband med kombinationen av arbete och studier.

Framtida forskning tror jag skulle kunna bygga vidare på resultatet som kommit fram i uppsatsen, där det finns utrymme för vidare fördjupning i situationen för arbetande studenter. Framförallt tycker jag att en inriktning för framtida studier som skulle vara intressant vore att jämföra situationen för föräldrar som studerar, där deras livssituation till stor del skiljer sig från den genomsnittliga studenten. I uppsatsen var det bara Hanna som var förälder, men där hennes resonemang och perspektiv skiljer sig mycket från övriga intervjupersoner. Att göra en fördjupning av detta tror jag skulle vara en intressant infallsvinkel.

7. Referenslista

- Ahrne, G. & Svensson, P. (2015). Handbok i kvalitativa metoder. 2. uppl., Stockholm: Liber.
- Almerud, M. 2013. *Högskolekvalitet för bättre matchning och fler jobb*. Stockholm: Svenskt Näringsliv.
- Aspers, P (2011). Etnografiska metoder: Att förstå och förklara samtiden. Stockholm: Liber.
- Barron,P & Anastasiadou, C. (2009) Student part-time employment. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 21(2), s. 140–153.
- Broadbridge, A., & Swanson, V. (2005) Earning and learning:how term-time employment impacts on students' adjustment to university life. *Journal of Education and Work*, 18(2), s. 235–249.
- Bryman, A. (2011). Samhällsvetenskapliga metoder. 2. uppl., Malmö: Liber.
- CSN (2019) Studiemedel i Sverige <https://www.csn.se/bidrag-och-lan/studiestod/studiemedel.html#Intro> [2019-11-19].
- Curtis, S., & Shani, N. (2002) The Effect of Taking Paid Employment During Term-time on Students' Academic Studies. *Journal of Further and Higher Education*, 26(2) s. 129–138.
- Folkhälsomyndigheten (2018) Stress bland unga <https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2018/december/allt-fler-unga-uppger-stress/> [2019-11-19].
- Gbadamosi, G., Evans, C., Richardson, M., Ridolfo, M. 2015. Employability and students' part-time work in the UK: does self-efficacy and career aspiration matter? *British Educational Research Journal*. 41 (6), s. 1086–1107.
- Hall, R. (2010). The work–study relationship: experiences of full-time university students undertaking part-time employment. *Journal of Education and Work*, 23(5),439 - 449.
- Herzberg, F. (1974). Motivation-hygiene profiles: Pinpointing what ails the organization. *Organizational dynamics*, 3(2), 18–29.
- Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. B. (1993). *The motivation to work* (New ed.). New Brunswick, New Jersey: Transaction.

- Jonsson, I. (2011). Working hours and gender equality: Examples from care work in the Swedish public sector. *Gender, Work and Organization*, 18(5), s. 508–527.
- Lindberg, Ola, 2009. *Nyttig, utvald eller bildad? Tre sätt att se på den högre utbildningens funktion*. Lund: Studentlitteratur
- Neill, N, Gwyneth, M, Ross, V, Leckey, J. (2004) The influence of part-time work on student placement. *Journal of Further and Higher Education*, 28(2), s.123–137.
- Robotham, D. (2012) "Student part-time employment: characteristics and consequences", *Education + Training*, (54)1, s.65–75.
- Ryan, R. M., & Deci. E. I. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*. 55, 68–78.
- Sachau, D. A. (2007). Resurrecting the motivation-hygiene theory: Herzberg and the positive psychology movement. *Human resource development review*, 6(4), 377–393.
- Statistiska Centralbyrån (2019a) Utbildningsnivån i Sverige. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/utbildningsnivan-i-sverige/>
- Statistiska Centralbyrån (2019b) Arbete under studierna. <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2018/vanligt-att-arbeta-under-studierna-i-sverige/> [2019-11-19].
- [2019-11-19].
- Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Studentlitteratur: Lund.
- Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Vetenskapsrådet (2011). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

8. Bilaga 1: Intervjumall

Inledande frågor:

- Kan du inleda med att berätta lite kort om dig själv? (Ålder, kön, familjesituation, boendesituation, intressen, framtidsambitioner).
- Kan du berätta om dina studier? (Program och termin)
- Kan du beskriva din arbetssituation, vad arbetar du med? Arbetar du inom samma område som du studerar?
- Hur länge har du arbetat där?
- Hur mycket uppskattar du att du arbetar?
- Hur brukar du vanligtvis fördela din tid mellan ditt arbete med dina heltidsstudier?

Studier och motivation:

- Hur kommer det sig att du började plugga till just personalvetare?
- Vad tycker du om dina studier såhär långt?
 - Uppfylls dina förväntningar?
- Hur mycket tid skulle du uppskatta att du lägger på dina studier?
- Får dina studier dig att vilja lära dig mer inom ditt utbildningsområde?
- Hur upplever du att dina studier förbereder dig inför arbetslivet?
- Upplever du att du lär dig saker inom din utbildning som du inte har möjlighet att lära dig i arbetslivet?
 - Om ja, vadå?
- Upplever du att du lär dig saker inom din utbildning som du kommer ha praktisk nytta av inför arbetslivet?
 - Om ja, vadå?
- Hur värderar du den kunskapen som du får i din utbildning?
- Hur upplever du att du kan tillämpa det du lärt dig i dina studier i ditt arbete?

Arbete och motivation:

- Varför började du arbeta?
 - Arbetat under hela studietiden? - Samma arbete hela tiden?
- Vad är den största fördelen att arbeta vid sidan av dina studier?
- Vad är den största nackdelen att arbeta vid sidan av dina studier?

- På vilket sätt skulle du säga att dina studier påverkat ditt val att arbeta?
- Har ditt utbildningsområde varit avgörande?
- Vad är det viktigaste för att du ska trivas i ditt arbete?
- Trivs du med dina arbetsuppgifter? Varför/varför inte?
- Brukar du få feedback eller uppskattning på det jobb som du utför?
- Upplever du att du får en rättvis ersättning för ditt arbete?
- Har det varit en bidragande faktor till ditt val att arbeta?
- Hur upplever du dina arbetsförhållanden? (Arbetstider, friskvård, arbetsmiljö osv)
- Tror du att ditt val att arbeta vid sidan av studierna kommer att påverka din anställningsbarhet efter examen?
-Har det varit en bidragande faktor?
- Hur upplever du att din arbetsplats är nöjda med dina prestationer/resultat?
- Påverkar det din vilja/motivation att lägga ner mer tid och engagemang?

Avslutning:

- Finns det något som jag inte frågat om som du skulle vilja nämna eller komplettera?
- Har du några frågor till mig?